

Still uit *Lost Persons Area* van Caroline Strubbe, 2009.

[K] **VISUELE POËZIE. DE “SLOW CINEMA”
VAN CAROLINE STRUBBE**

Gedreven door de behoefte om via eigenzinnige verhalen persoonlijke demonen uit te drijven maakt de Vlaamse cineaste Caroline Strubbe kwetsbare films over mysterieuze mensen. Toen in oktober 2013 *I'm the Same, I'm An Other*, de opvolger van haar in Cannes bekroonde regiedebuut *Lost Persons Area* (2009), in première ging op het filmfestival van Gent belandde ze ongewild in een filmoorlog. Regisseur Jan Verheyen reageerde op de niet-selectie van *Het Vonnis* door uit te halen naar gesubsidieerde, weinig publiek trekkende films zoals die van Strubbe en sprak smalend over een ondergrens in de bezoekerscijfers waaronder filmmaken een hobby wordt. Het tijdschrift *Knack Focus* sloeg terug door Strubbe te bekronen met de Jo Röpcke-Award 2013 wegens haar creatieve bijdrage aan de Vlaamse film. “Strubbe gaat resoluut voor ingetogen, poëtische drama's die drijven op sfeer en suggestie en die de beelden voor zich doen spreken”, argumenteerde criticus Dave Mestdach, “dit is niet evident in het huidige spektakelklimaat”.

Niet toevallig gingen de reacties op *I'm the Same, I'm An Other* van “onheilspellende perfectie” tot “tergend traag”. Strubbe is niet het type regisseur dat zich richt op een breed publiek maar een “auteur” die een niche van cinefielen op het oog heeft. Wat niet betekent dat haar films publieksonvriendelijk zijn. Maar in tegenstelling tot blockbusters zoals *Transformers 3* en *The Bourne Ultimatum*, waar de gemiddelde lengte van de shots amper twee seconden bedraagt, zijn *Lost Persons Area* en *I'm the Same, I'm An Other* opgebouwd uit lange takes. Een minimalistische plot – met weinig actie en veel alledaagse handelingen – en spaarzame dialogen vervulden het plaatje.

Wat Strubbe maakt, valt onder de noemer *slow cinema*, een arthousefilmstrekking die sommigen zien als een daad van cultureel verzet (tegen mainstreamcinema) en anderen als een manier om schoonheid en persoonlijke expressie te bereiken. *Slow cinema* krijgt echter ook het verwijt te staan voor vervelende films gebaseerd op een misvatting omtrent de essentie van cinema. Film was immers lang verbonden met het ritme (lees: de opwindig)

Still uit *I'm the Same, I'm An Other* van Caroline Strubbe, 2013.

van het moderne leven. Tot Andy Warhol en Michelangelo Antonioni traagheid als poort naar de meanderende contemplatieve cinema introduceerden. “Daarvoor was cinema vooral een manier om aan de tijd te ontsnappen”, stelt cineaste Chantal Akerman (*Jeanne Dielman*), “wanneer mensen zeggen ‘ik had een leuke avond, de tijd vloog voorbij’, dan werden ze eigenlijk beroofd van twee jaar van hun leven.”

Caroline Strubbe kiest niet voor dergelijk tijdrovend entertainment maar voor films die risico's nemen. Ze doet dat zonder andere artistieke visies te veroordelen, want diversiteit is voor haar het geheim achter het succes van de Vlaamse film: “Het is met onze films zoals met onze architectuur, er staan in Vlaanderen honderden huizen in verschillende stijlen en in de Vlaamse film zie je verschillende genres en stijlen.” Die openheid is heel persoonlijk verankerd. Als reactie op een streng katholieke opvoeding voert Strubbe vrijheid hoog in haar vaandel. “Maak je films persoonlijk en authentiek, koester je onafhankelijkheid en kijk in jezelf om je te onderscheiden van anderen”, is haar motto. Wat

Strubbe zo'n uitzonderlijk regisseur maakt, is dat je als kijker het gevoel krijgt dat ze haar films moest maken, dat filmen voor haar levensnoodzakelijk is.

Met een filmschoolopleiding in Barcelona en op festivals bekroonde korte films (*Melanomen*, *Taxi Dancer*) die niet dienden als opstapje naar langere speelfilms is Strubbe een atypische Vlaamse cineaste. Iemand die niet zozeer regisseur wil zijn, maar iets moet vertellen. Ze begon een verhaal op papier te zetten om iets van zich af te schrijven, “iets heel persoonlijk over een periode die een grote indruk naliet”. Ondanks de ongewone, epische lengte van haar pennenvrucht bleek cinema het ideale medium. “Ik heb nooit beslist om regisseur te worden”, benadrukt Strubbe, “ik werd regisseur om dat verhaal te kunnen vertellen”.

Een verhaal dat ze in drie stukken verdeelde. Alles start met debuutfilm *Lost Persons Area*, een drama over een disfunctioneel gezin in een niemandsland tussen hoogspanningsmasten. Vader, moeder, dochter en een Hongaarse arbeider worstelen er met de leegte en de vervreemding die het landschap rond hun camper uitademt.

Vruchteloos, want de negenjarige Tess en Zsabolcs blijven alleen achter. Om opnieuw op te duiken in *I'm the Same, I'm An Other* (2013) waar ze samen onderweg zijn en in een verlaten Brits kuststadje belanden. Pijn en verlies bindt hen, maar communicatie blijkt een probleem. Ze spreken elkaars taal niet en begrijpen ook amper elkaars gebaren en blikken. Of de betekenis van de objecten die Tess verzamelt. De uiteindelijke scheiding is even tragisch als onafwendbaar. Het verhaal wordt vervolgd in het laatste deel van het drieluik dat Strubbe in Hongarije wil draaien wanneer hoofdactrice Kimke Desart een achttienjarige Tess kan spelen. Daarop is het nog zeker drie jaar wachten.

Tot dan wil Strubbe geen andere film maken en ze vraagt zich zelfs af of ze na het afsluiten van deze trilogie nog wel cineaste zal blijven. Deze verregaande symbiose tussen auteur en verhaal maken van haar op zich al een uitzonderlijke filmmaakster. Een buitenbeentje in het Vlaamse filmlandschap dat enkel internationaal geestesverwanten vindt bij filmers zoals Miranda July (*Me and You and Everyone We Know*), Lisandro Alonso (*Liverpool*) en Lav Diaz (*Norte*). Maar ook inhoudelijk en stilistisch is haar coherente werk even uniek als eigenzinnig. Het onorthodoxe familiedrama *Lost Persons Area* en de ongewone innerlijke roadmovie *I'm the Same, I'm An Other* zijn eigenlijk tedere portretten van gekwetste zielen, getormenteerde wezens die elkaar aantrekken en afstoten.

Strubbe beoordeelt haar personages niet, maar maakt hun emoties tastbaar. Dat doet ze via de haast stille, visuele cinema waar minimale dialogen en een uitgepuurd verhaal worden gecompenseerd door veel sfeer, fraaie beelden, expressieve close-ups en stiltes, gedesatureerde blauwgrijstinten en een sombere toon. Zonder veel verklaringen laat Strubbe via suggestie de puzzel in elkaar vallen. In Strubbes visie is dat een kwestie van respect voor de kijker, die intuïtief begrijpt wat hij ziet. Ook al omdat het schijnbaar hermetische tweeluik inspeelt op universele gevoelens (rouw, onbegrip, verdriet) en ons een spiegel voorhoudt waarin vervreemding, eenzaamheid en het gewicht van het verleden de ondraaglijke droefheid van het bestaan kleuren. Strubbes visuele poëzie zorgt voor een emotionele

opstoot die lang nazindert. Het beste bewijs dat minimalistische cinema ook aangrijpende cinema kan zijn.

IVO DE KOCK
